

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sifre Ḳodesh

‘im targumim u-ve’urim mi-meḥabrim shonim

Sefer Ṿa-yiḳra

Landau, Moses I. Landau, Moses I.

Prag, 595 [1834 oder 1835]

בי עירזת

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-8888

שמיני יא יב

הרגום איכנוי צה

החיה הנאכלת ובין החיה אשר לא תאכל:

צווישען דעם לעבענדיגען ווען זען, דאזצו עססען ערלויבט, אונד דעם לעבענדיגען וועזען, דאז צו עססען פֿערבאָטען איזט.

יב (א) וידבר יהוה אל-משה לאמר: (ב) דבר אל-בני ישראל לאמר אשה כי תזריע וילדה זכר

יב (א) דער עוויגע שפראך צו משה, וויא פֿאל. געט: (ב) רעדע מיט דען קינדערן ישראל'ס וויא פֿאל.

וטמאה געט: ווען איינע פֿרוי זאמען צור וועלט ברינגט, אונד געבעהרט איין מענליכעס קינד

תרגום אונקלוס

ר ש י

חיה דמחאכלא ובין חיהדי לא מחאכלא: יב (א) ויגיל יי עם משה למימר: (ב) מליל עם בני ישראל למימר אתחא ארי תעדי ותליד זכר

הס אלא בין שולדו בה סימני טרפה כזיה לנולדו בה סימני טרפה פסולה: יב (א) אשה כי תזריע. אמר ר' שמלאי כזס שיכירתו של אדם אחר כל בהמה וסיה ועוף במצעה בראשי' כך חורתו נתפרשה

ב א ו ר

מן החיות הנאכלות, שיש במינן טהורין לאכילה, כי השרצים גם הם בכלל החיות, שהרי אמר חולא הארץ נפש חיה למינה ומפרש בהמה ורמש וחיתו ארץ (שם שם כ"ד), שכלם בכלל נפש חיה, כך נראה בעיני כפי פשוטו של מקרא. וראש"ע ז"ל אמר להבדיל בין הטמא בעוף ובשרן המים ובין החיה הנאכלת ע"פ התורה אשר לא תאכל ע"פ התורה, ולא ידעתי למה הפרידן, ובכלן יש להבדיל בסימניהן. ורמב"ן ז"ל חושב כי בין הטהור ובין הטמא שהבדיל בכל הנזכרים בין הטמאים לטהורים לענין הטומאה, ולענין אכילה נבדיל בין החיה הנאכלת, כלומר נפש החיה הנאכלת על פי התורה במים ועל הארץ, ובין החיה הנאכלת, ולשון בין הטמא לטהור לא יתכן, שכלן טהורים בחייהן. גם רבותינו ז"ל בדרש"ס אמרו בין הטהור לטמא, כריך לומר בין חמור לבה, והלא כבר מפורשים הם, אלא בין טמאה לך לטהורה לך בין נשחט רובו של קנה לנשחט חביו, ובין החיה הנאכלת, כריך לומר בין לבי לערוד והלא מפורשין הן אלא בין שנוול בה סימני טרפה כשרה, לנולד בה סימני טרפה פסולה, פירשו גם הם טהור וטמא לענין אכילה: יב (ב) אשה כי תזריע, לדעתי פרושו כמו עשב מזריע זרע (בראשית א' י"א), כי העשב בתולדתו ימלא זרע, כי בראש השבולת גרעיני הזרע שהן הפריי ומזריעים בו מן הזרע שזרע בארץ ומכא האדמה העזרת לזה, וכן האשה דומה באדמה, יזרע בה האיש זרעו, והיא בכחה ובתולדתה מזרעת ומלמחת הזרע ותניאנו לידי פרי שהוא הולד, וזהו כי תזריע וילדה זכר. ורש"ס ז"ל פי' כי תזריע, כי תתעבר, ויפה פי', שנימי ההריון מזרעת עד עת הלידה שהזרע נגמר, כמו שתעשה הארץ בין עת הזריעה לזמן בשול התבואה, והרב המעתיק העתיק (ווען איינע פֿרוי זאמען צור וועלט ברינגט, אונד געבעהרט איין מענליכעס קינד), כוון גם כן על ימי ההריון שאז היא מזרעת הזרע: זכר, יראה בעיני שנקרא הן זכר בעבור האבר המוליד, כמו שנקראת הבת נקבה בעבור נקבותה, כי האבר עלמו נקרא זכר, וממנו הואל על האיש כלו, ולפי שבשעת לידה אין להבדיל אם זכר אם נקבה אלא באותו המקום, עד שיגדלו ויראו סימנין אחרים, לכן אמר וילדה זכר, ואם נקבה תלד. ויראה לי עוד טעם הקרא האבר הזה זכר, לפי שנבדל בענין זה מכל איברי הגוף, שמתנוועע מעממו על ידי הזכרון במסורסם לכל, ואין כן פעולת אבר אחר, ואם כן כשאמרה תורה המול לכם כל זכר (שם י"ז י'), פרשה המקום שימולו בו שהוא אבר הזכר, ובפי' ס' בראשית הרחננו בזה:

וטמאה

ימול בשר ערלתו: (ד) ושלשים יום ושלשת ימים תשב בדמי טהרה בכל קדש לא תגע ואלי

המקדש

אכטען טאגע, זאלל טאן איהם דא פארהייט אבשניידען. (ד) הערנאך זאלל זיא דרייזא אונד דרייסיג טאגע מיט דעם ריינען בלוטאבנאנגע צוברינגען, ניכטס הייליגעס בערהי רען

ר ש י

(ד) תשב. אין תשב אלא לשון עכבה כמו ותשבו בקדש (דברים א'). וישב בחלוניו ממדא (בראשית י"ג): בדמי טהרה. אעפ"י שגאה טהורה: בדמי טהרה. לא מפיך ה"א והוא שם דבר כמו טהור: ימי טהרה. ספיק"ס"א ימי טהור שלה: לא תגע. אזהרה לאוכל וכו' כמו שגנויה בימות: בכל קדש. לרבות את הטרומה

תרגום אונקלוס

יחגור בסכא דערלתייה: (ד) וחלתין וחלתא יומין תתיב בדם דכו בכל קודשא לא חרוב ולמקדשא

ב א ו ר

מחזר מכ"ד שעות, כמו וטמאה שנעת ימים, כמו ויהי ערב ויהי בקר יום אחד (בראשית א' ה'), ופרשנוהו כפי' ס' בראשית, ויש יום תורה על עת האור, כמו ויקרא אלהים לאור יום (שם שס), וכן וביום השמיני ביום ולא בלילה, שאם על יום שלם יאמר ובשמיני, שהרי לפניו בתובוטמאה שנעת ימים, וכן לפי הפשט, כמו שנעת ימי טומאה חוק לכל יולדת זכר, כן יום השמיני למילה חוק לכל זכר הנוול, וידענו שדוחה שנת, ורבותיו ז"ל סמכוהו לתיבת וביום, ודרשו ביום אפילו בשבת: ימול, האב, או המזהל: בשר ערלתו, הכשר שיש עליו ערלה, יחזוק הערלה המכסה אותו וזהו אבר הזכר שזכרנו למעלה הערלה המכסה את הזכר האמור למעלה, ונפי' ס' בראשית הוכחנו שכל דבר המכסה על הדבר ויפיו נקרא ערלה, ולכן התאוו המכסה בינת הלב, ואמר ומלתם את ערלת לבבכם (דברים י' ט"ז), ועל הזדון המכסה את שמיעת האזן, שלא יקשיב לחכמה, נאמר ערלה אוזנס (ירמ' ו' י'), ועל המולי המכסה יופי הדבור, נאמר וערל שפה (שמות ו' י"א), וכן העור המכסה תמונת אבר הזכר וממאס תבניתו היא ערלתו, ועוד יתבאר (פרשה י"ט כ"ג), והכין: (ד) תשב בדמי טהרה, אינן כשנעת ימים ראשונים שהן כימי נדה, ואסורה לבעלה, ומטמאה במגע ובמוש, כי ל"ג ימים הללו הן דמי טהרה, הדמים שטטהר בהן, שהיא מותרת לבעלה אחרי שטבלה מלידתה, אבל בכל קדש לא תגע ואל המקדש לא תבא עד מלאת הימים האלו, ואפילו ראתה יום ל"ג ופסקה, הרי היא מותרת ליגע בקדש וליכנס למקדש, ולפי שמספר ימים אלו מטהרין אותה לקדש לכן גם אם לא ראתה בהן דם טמאה לקדש ולמקדש, ומטעם זה אמר תחלה תשב בדמי טהרה, ואחריו אמר עד מלאת ימי טהרה, ללמדנו שהדמים והימים שוין, ששתיהן לטהרת הקדש, אבל לבעלה טהורה מיום השביעי ואילך, זה פשט הכתוב וכן קבלו רבותינו ז"ל: תשב, פי' דש"י ז"ל לשון עכבה כמו ותשבו בקדש, ולפרשו ענינו תמתין עוד ל"ג ימים מלגע בקדש ולכנס למקדש אעפ"י שהיא טהורה לבעלה. ורמב"ן ז"ל פי' תשב כמו ימים רבים תשבי לי לא תזני ולא תהיה לאיש (הושע ג' ג'), כי האשה הזוכנת עם בעלה תקרא יושבת לו, כי לפי שזו ימים ראשונים אסורה לבעלה ולקדשים, אמר שאחרי השבעה תשב עם בעלה, אבל לא תגע בקדש ולא תבא למקדש, וזה רחוק. והאריך עוד כפי' שלישי, ולדעתי אפשר מלה תשב כמו בחלק היושב על הכלים (שמואל א' ל' כ"ד), שאינו ישיבה ממש, אלא אומר הכלים ומשגיח עליהן, וכן כאן תשב על דמי טהרה, תשגיח על הימים האלה ותשתמר עכמה בהן, ופי' הכתוב לאזו ענין, ואמר בכל קדש לא תגע וגו', כלומר אעפ"י שאינה גריבה להשתמר עוד ממטעם בעלה ומגניעת חולין, תשתמר מגשת אל קדש ומקדש: [בדמי טהרה, לא מפיך ה"א, והוא שם דבר כמו טהור (רש"י), ולכן ת"א נדס דכו בלא כונו: ימי טהרה, מפיך ה"א, ימי טהור שלה, (רש"י), לכן ת"א יומי דנותה]: בכל קדש, ק"ק וקדשים קלים וטרומה, ומותרת במעשר, מה מקדש היסור גטילת נשמה כרת, אף קדש: לא תגע, חמרו רבותינו נגיעה זו אכילה היא, מה ניאת

מקדש

הַמִּקְדָּשׁ לֹא תִבְאֵרְךָ מִלְּאֵת יְמֵי
 מִיָּהָרָה: (ה) וְאִם־נִקְבְּרָה תִלְדֹּ
 וְטַמְאָה שְׁבַע יָמִים בְּנִדְחָהּ וְשֵׁשִׁים
 יוֹם וְשִׁשֶׁת יָמִים תֵּשֵׁב עַל־דְּמֵי
 טְהָרָה: (ו) וּבְמִלְאֵת וַיְמִי טְהָרָה
 לְבָן אֹרֶז לְבַת תָּבִיא כִּבְשׁ בֶּן־שָׁנָתוֹ
 לְעֹלָה וּבֶן־יוֹנָה אוֹתֶר לְחַטָּאת
 אֶל־פֶּתַח אֹהֶל־מוֹעֵד אֶל־הַכֹּהֵן:
 (ז) וְהִקְרִיבוּ לְפָנַי יְהוָה וְכִפֹּר
 עליה

רען, אונד ניכט אין דאז היי
 ליגטהום קאממען, ביו איה
 רע רייניגונגסצייט פאראיבער
 איזט. (ה) געבעהרט זיא אבער
 איין ווייבליכעס קינד, זא זאלל
 זיא צווייא וואָען, זא ווייא בייא
 איהרער געוועהגליכען אבואני.
 דערונג אונריין זיין, אונד
 זעכס אונד זעכציג טאגע אין
 ריינעם בלוטאבנאנגע צובריני.
 גען. (ו) ווען איהרע רייני
 גונגסטאגע פאראיבער זינד,
 פיר איינען זאָהן, אָרער פיר
 איינע טאָכטער, זאלל זיא איין
 יעהריגעס לאם צום גאנצען
 אָפּפֿער, אונד איינע יונגע טוי.

בע אָדער איינע טורטעלטייבע, צום זינדענאָפּפֿער, דעם פריסטער פֿאַר דעם איינגאנגע
 דעם שטייטסצעלטעס ברינגען. (ז) ריעזער זאלל עם פֿאַר דעם עוויגען דאַרבריינגען.

אונד

תרגום אונקלוס

ר ש י

וְלַמִּקְדָּשׁ לֹא תִיעוֹל עַד מְשַׁלֵּם יוֹמֵי דְכוּתָהּ:
 (ה) וְאִם נִקְבְּחָא חֲלִיד וְחַיִּי מִסָּאבָא אַרְבַּעַח
 עֶסֶר כְּרִיחוּקָה וְשִׁתִּין וְשִׁתָּא יוֹמִין תְּחִיב עַל
 דֵּם דְּכֹר: (ו) וּבְמִשְׁלָם יוֹמֵי דְכוּתָהּ לְכָרָא אוֹ
 לְכָרְתָא תִּיּוּתִי אִמֵּר בֵּר שְׁתִּיּוּה לְעֹלְתָא וּבֵר
 יוֹנָה אוֹ שְׁפִינָא לְחַטָּאתָא לְתִרַע מִשְׁבֵּן זִמְנָא לִוּת בְּהֵנָּא: (ז) וְהִקְרִיבִינָהּ קָדָם יְיָ
 וּכְפֹר

התרומה לפי אזו טבולת יום ארוך שטבלה
 לסוף ז'אין שמה מעריב לטהרה עד שקיע'
 הז' של יום ארבעי' שלמחר תביא את
 כפרת טהרה: (ז) והקריבו. למדך שאין
 מעכבה לאכול נקדש' אלא אחד מהם ואיזה
 הוא זה חטאת שנ' וכפר עליה וטהרה מי
 שהוא

ב א ו ר

מקדש כרת אף אכילת קדש בטומאת הגוף כרת, אבל נוגע אינו כרת, ומשמעו גם נגיעה
 שאורה ליגע בקדש, אבל בפרק אלו הן הלוקין אמר ר' יוחנן שמכתוב זה אזהרה לטמא שלא
 יגע בתרומה וזה כפצט הכתוב: (ח) נקבה, פראוהו: שבעים כנרחה, באותן שני שנועות,
 תהיה טומאתה כטומאת הגדה בשבע' ימי נדת', אבל מכאן ואילך טהורה לבעלה כל ס' ימים בין ראחה
 בין לא ראחה: חשב על דמי טהרה, תשחמר מקדש ומקדש, וסמך הכתוב על המפורש למעלה,
 וטעם מספר ימים הללו הם גזרת מלך. והרמב"ן ז"ל כתב בזה דברים, ואינן הכרחים לפשט
 הכתוב: (י) לבן או לבח, שתיהן השרש בנה, כי הגוף כבנין, והיה ראוי להיות בנת,
 ותחת בתו בנתו, ובא הדגש על חסרון הנון, [ולמ"ד לכן או לבת הוא למ"ד הכללי, בין
 ימים השייכים לבן, ובין ימים השייכים לנת']: אל פתח אהל מועד, לא בעזרת ישראל כי
 מ וקר כפורים אסור לננס למחנה שכינה, אבל בעזרת נשים שגם היא פחותה לפני הבית,
 זש תהן קרבנה לכהן, ואמר שיכפר עליה או טהרה לבוא למקדש: (ז) והקריבו לפני ה',
 העולה כדינה והקטף כדינה, ובכלל הקרבה כל עבודת הדם והקטרה על המזבח, כמו שבארנו
 בסדר ויקרא וסמך על המפורש שם: וכפר עליה, כמו ונרכלה לו לכפר עליו בעולת נדבה,
 וממה

עֲלֶיהָ וְטָהַרָה מִמֶּקֶר דְּמִיָּה זֹאת
 תּוֹרַת הַיְלֻדָּת לְזָכֹר אוֹ לְנִקְבָּה:
 (ח) וְאִם-לֹא תִמְצָא יָדָהּ דֵּי שָׁה
 וְלִקְחָה שְׁתֵּי-תָרִים אוֹ שְׁנֵי בָנֵי
 יוֹנָה אֶחָד לְעֵלָה וְאֶחָד לְחַטָּאת
 וְכִפֵּר עֲלֶיהָ הַכֹּהֵן וְטָהַרָה: פ
 יג (ה) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-
 אַהֲרֹן לֵאמֹר: (ג) אָדָם כִּי-יְהִיָּה

אונד זיא פֿערזעהנען, אונד
 צלסדאן זיא פֿאן איהרעם
 בלוט־פֿלוסע ריין זיין; ריעועם
 אויט דאז געזעמץ פֿיר איינע
 געבעהרערין, ווען זיא איין
 מענגליכעס אָדער ווייבליכעס
 קינד צור וועלט ברענגט.
 (ח) האט זיא זא פֿיל פֿערמעגען
 ניכט, אַלס צו איינעם לאַממע
 הינרייכט, זא זאָלל זיא צווייא
 טורטעלטייכען, אָדער צווייא
 יונגע טויבען, איינע צום גאַנצן
 צען אַפֿפֿער, אונד דיא אַנדערע
 רע צים זינדענאָפֿפֿער געהן

בעור

מען, דער פֿריעסטער זיא פֿערזעהנען אונד זיא ריין זיין.

יג (ה) דער עוויגע שפראך צו משה אונד אהרן, וויא פֿאָלגעט: (ג) ווען זיך אן דער הויט איין

תרגום אונקלוס

ר ש י

ויכִּפֵּר עֲלָהּ וְתַדְבִּי מִסּוּאֲבַח דְּמָהָא דָּא
 אוֹרִיתָא דִּילְדָתָא לְדָבָר אוֹ לְנִקְבָּא: (ח) וְאִם
 לֹא תִשְׁפֹּחַ יָדָהּ כְּמִיסַת אִמְרָא וְרַתְּסַב תְּרִין
 שְׁפָנִינִין אוֹ תְרִין בָּנֵי יוֹנָה חַד לְעֵלְתָא
 וְחַד לְחַטָּאתָא וַיִּכְפֹּר עֲלָהּ כִּהְנָא וְתַדְבִּי:

שהוא בא לכפר בו הטהרה תלוי: וטהרה.
 מכלל שעד כאן קרויה טמאה: (ח) אחד
 לעולה ואחד לחטאת. לא הקדמה הכתוב
 אלא למקראה אבל להקדמה טמאה קודם
 לעולה כך שנינו בזבחים בפרק כל המזבחים:
 טמאה

יג (ה) ומליל יי עם משה ועם אהרן למימר: (ג) אינש ארי יהי במשך
 בסריח

ב א ו ר

וממה שנאמרנו שם תבניתו: וטהרה, על ידי הכפרה הזאת תטהר ממקור דמיה, ליגע בקדש
 ולכנס למקדש: (ח) ואם לא תמצא ידה, פראתיו בפרשת עולה ויורד: אחד לעלה, אעפ"י
 שעולה נכתב ראשון, טמאה קודמת להקרנה, והיא העיקר: וטהרה, ממקור דמיה כמבואר
 למעלה:

יג (א) אל משה ואל אהרן לאמר, למשה שיאמר לאהרן, ולפי שטמאת הנגעים וטהרתן
 תלוייה בכהני', הוסיף ואל אהרן: (ב) אדם, פי' ראש"ע ז"ל שלא אמר איש איש מניח
 ישראל להכניס הגרים, וכן אדם בני יקריב מכס (פרשה א' ב'), ואין הדברים דומים, שנקרבות
 דראו רבותיו כן לרבותו לסמיכה, אבל לנגעים אין טורף לרבותו שכבר נאמר תורה אחת
 יהיה לכם ולגרי, וכבר כתבנו טעם זכרון שם אדם בשתי מקומות הללו בתחלת פרשת ויקרא:
 אדם כי יהיה בעור בשרו, כתב ראש"ע ז"ל כל פראיות נגעי אדם ונגעי בגדים ונגעי בתים
 ומכאן תיבן וחשבון הסגרים ושערו לכוונת זשער שזור וזהו כי לנו אחר פשוטו של מקרא
 כלום, ולא על נקיות דרך ארץ של בני אדם, אלא המדרש של חכמים וחקותיהם וקבלותיה'
 מפי החכמים הראשונים הוא העיקר, ודבריו אמונה, ואם כל זאת ראוי לנו לפרש פשט
 המקרא